

اورژانسی‌های دهان و دندان در مدرسه

مقدمه: دوران دبستان برای کودکان دوران پر جنب و جوشی بشمار می‌رود. به همین میزان، صدمات وارده به سر و صورت کودکان زیاد است. عواملی نظیر زمین خوردن، ورزش، سقوط از پله، ضربه به دهان هنگام آب خوردن از شیر آب سبب وارد شدن آسیب سر و صورت می‌گردد .

از صدمات وارده به ناحیه سر و صورت، وارد آمدن ضربه به دندانهای کودکان بسیار شایع تر است. در تمام سنین ضربه در پسرها شایع تر از دخترها می‌باشد. عواملی مثل جلو زده بودن دندانهای بالا و باز بودن لب‌ها هم این امر را تشدید می‌کند.

همانند سایر آسیب‌های بدنی، آسیب‌های وارده به دندانها بخصوص دندانهای دائمی را باید جدی گرفت.

شکستن اجسام سخت

از جمله آسیب‌های موجود، وارد آمدن فشار زیاد به دندان، هنگام شکستن پسته، فندق و ... با دندان می‌باشد. در صورت شکستن دندان پس از اعمال فشار زیاد روی آن، حتماً باید جهت درمان کودک را به دندانپزشک ارجاع داده و منتظر درد گرفتن دندان کودک نباشیم .

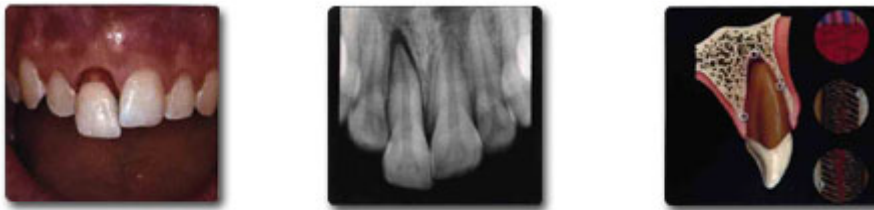
ضربه

گاهی در اثر ضربه‌های خارجی، لبه دندان شکستگی پیدا می‌کند. شکستگی لبه دندان هر اندازه که باشد. لازم است جهت ترمیم دندان، کودک را نزد دندانپزشک فرستاد. زیرا بر اثر باز شدن عاج دندان به تدریج مواد آلوده کننده وارد مغز دندان شده و حیات دندان را به خطر می‌اندازد .

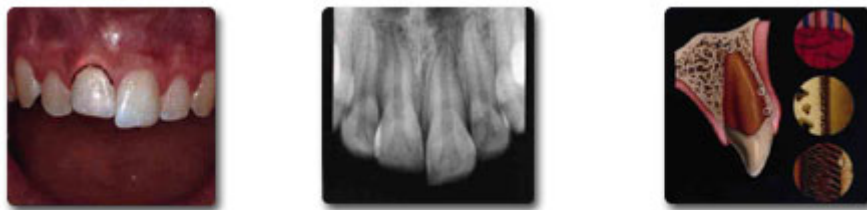

جایبایی دندان

در موارد شدیدتر ممکن است دندان دچار لقی شده، یا به داخل استخوان فک فرو رفته، و یا از جای خود بیرون زده باشد. در مواردی لثه دچار پارگی و خونریزی می شود، و یا در قسمتی از دهان کبودی ایجاد می شود .

حرکت دندان خارج از محل خود در اثر ضربه

فرو رفتن دندان در فک در اثر ضربه

گاهی شدت ضربه به حدی است که علاوه بر دندانها، استخوان فک نیز دچار شکستگی می شود. در همه این موارد باید کودک را سریعاً به نزد دندانپزشک برد . یکی از مسائلی که در هنگام ضربه به دندانها رخ می دهد، بیرون افتادن دندان از دهان است. در این مواقع حفظ دندان دائمی کودک بستگی به اقدامات صحیحی دارد که بلافاصله پس از بیرون افتادن دندان انجام می دهیم. متأسفانه تاکنون تعداد زیادی از دندانهای دائمی کودکان در اثر ناآشنایی به این امر از دست رفته است.

در هنگام بیرون افتادن دندان از دهان چه باید بکنیم؟

دندان را پیدا کنید. برای برداشتن دندان، آن را از ناحیه تاج بگیرید و به ریشه دندان دست نزنید. دندان را با فشار ملایم آب ولرم بشویید. برای شستن دندان روی ریشه نباید دست یا پارچه کشیده شود. در غیر این صورت الیاف نگهدارنده دندان آسیب می بیند .

دندان بیرون افتاده را پیدا کنید.

آن را در یک لیوان شیر یا آب جوشیده سرد شده قرار دهید.

کودک را هرچه سریعتر به نزد دندانپزشک ببرید (کمتر از نیم ساعت) .

اگر محل دندان صدمه زیادی ندیده ، مثلاً فک نشکسته یا لته پاره نشده باشد، دندان را در حفره خود قرار دهید. برای این کار دقت نمایید سطوح خارجی و داخلی دندان بطور صحیح قرار گیرد. سطح خارجی و داخلی دندان صاف و سطح داخلی یا زبانی گود می باشد. برای تشخیص می توانید از شکل دندانهای مجاور استفاده کنید. در هنگام جاگذاری از دستکاری محل دندان بطور جدی خودداری کنید .

پس از اینکه دندان را در محل خود قرار دادید، با انگشت و به ملایمت لبه های لته را فشار داده و تکه ای گاز یا پارچه تمیز مرطوب روی دندان قرار دهید. سپس از کودک بخواهید که با فشار دادن دندانهای خود، آن را نگه دارد . در صورتی که قادر به قراردادن دندان در محل خود نیستید، دندان را در یک لیوان شیر با آب جوشیده سرد شده قرار دهید. در صورت عدم دسترسی از آب معمولی استفاده کنید همچنین می توان دندان را در دستمال تمیز مرطوبی قرار داد. مهم این است که دندان به هیچ وجه در محیط خشک نگهداری نشود .

کودک را هرچه سریعتر به نزد دندانپزشک برده تا دندان را پس از جاگذاری، به دندانهای دیگر ثابت کرده و سپس چندین ماه تحت مراقبت قرار می دهد .

هر چه زمان بیرون بودن دندان از دهان کمتر باشد و دندان در این مدت مرطوب بماند، در نتیجه درمان رضایت بخش تر است و دندان می تواند دوباره در جای خود محکم شود . بنابراین با مراجعه هرچه زودتر، حتی الامکان در فاصله زمانی کمتر از نیم ساعت، احتمال پیوند دوباره دندان با استخوان (توسط الیاف دور دندان) بیشتر می شود.

دندان درد در کودکان

• دندان درد علل مختلفی دارد که شایعترین آنها پوسیدگی دندان می باشد، اگر پوسیدگی به موقع برداشته و دندان ترمیم نشود، میکروبها و یا سموم آنها به مغز دندان و سپس ریشه دندان و بافت نگهدارنده اطراف دندان می رسند و در نهایت منجر به ایجاد آبسه می گردند .

Parulis; non-vital primary first molar.
آبسه دندانی

آبسه دندان برجستگی متورم و قرمز رنگی در ناحیه اطراف ریشه دندان است که معمولاً دردناک می باشد. عفونت های دندانی علاوه بر درد و ناراحتی که برای کودک ایجاد می کند، به علت کاهش مصرف غذا توسط کودک باعث سوء تغذیه در او می گردد.

پیشگیری و درمان زود هنگام پوسیدگی دندان، بخصوص در افرادی که سابقه بیماری قلبی مادرزادی، تب روماتیسمی، پائین بودن مقاومت بدن در برابر عفونت و عقب افتادگی ذهنی و جسمی دارند، اهمیت بسزایی دارد. بنابراین لازم است کودکانی که دچار پوسیدگی دندان، دندان درد و ... هستند را در اسرع وقت به نزد دندان پزشک فرستاد. ایجاد آمادگی روانی در دانش آموزان برای مراجعه به دندانپزشک، به ویژه توسط معلم در محیط مدرسه، بسیار سودمند می باشد.

گازگرفتگی گونه

• یک عادت شایع در بین افراد است که در هر سنی دیده می شود. گاز گرفتن گونه در مخاط داخل دهان در ناحیه تحت آسیب، ایجاد تغییراتی می نماید و پلاکهای سفید رنگ کمی برجسته ای بطور گسترده و منتشر ناحیه را می پوشاند. تداوم عمل گاز گرفتن گونه ممکن است منجر به مرکزی و نهایتاً ایجاد زخم در ناحیه شود. ضایعه ممکن است یکطرفه یا دو طرفه باشد. هم در زنان و هم در مردان بطور یکسان دیده می شود و معمولاً حاکی از یک عادت عصبی است. گرچه تمایلی به بدخیمی در این ضایعه وجود ندارد، بیمار باید از تغییرات داخل دهان خود آگاه باشد و احتمال وجود عفونت قارچی در این ناحیه رد شود. درمان خاصی احتیاج ندارد، ولی بهر حال بهتر است بیمار تشویق شود تا این عادت را ترک کند ..

گاز گرفتگی زبان و گونه در کودکان پس از انجام درمانهای دندانپزشکی توام با بی حسی.

والدین کودکانی که در مطب دندانپزشکی بی حسی موضعی دریافت می دارند، باید آگاه باشند که بافت نرم در ناحیه تزریق، برای یک ساعت یا بیشتر بی حس خواهد بود. این کودکان باید به دقت تحت نظر باشند تا نتوانند سهواً و عمداً این بافت را گاز بگیرند. کودکانی که بی حسی فک پایین را برای اعمال ترمیمی معمولی دریافت می دارند، ممکن است لب، زبان یا سطح داخل گونه را گاز بگیرند. گاهی اوقات والدین یک یا دو ساعت بعد از ملاقات دندانپزشکی به مطب تلفن می کنند تا آسیب وارده به مخاط دهان کودکان را اظهار دارند. اگر این حادثه در طی ملاقات دندانپزشکی روی داده باشد، والدین ممکن است شگفت زده شوند. در تمام موارد کودک ناحیه را جویده است و در نتیجه ۲۴ ساعت بعد در محل زخمی وجود خواهد داشت. معمولاً والدین تصور می کنند که علت این زخم، بروز عفونت ناشی از کار دندانپزشک و یا وسایل غیر استریل مطب است که کاملاً اشتباه است و فقط نتیجه عدم مراقبت از کودک در زمان بی حس بودن لب و زبان، پس از درمان دندانپزشکی می باشد. با این حال، کودک باید در ۲۴ ساعت اول دیده شود. دهانشویه آب نمک و سرم در تمیز نگهداشتن ناحیه کمک خواهد کرد.

مراقبتهای فوری دندانپزشکی

• هنگامی که فرزند شما نیاز به مراقبتهای فوری دندانپزشکی داشته باشد، دندانپزشک اطفال شما قادر به کمک خواهد بود. لطفاً شماره تلفن وی را برای مواقع ضروری و اورژانسی در دسترس داشته باشید .

• در مواقع بیرون افتادن دندان شیری به دنبال ضربه، والدین چه کاری می‌توانند انجام دهند؟

در اسرع وقت باید با دندانپزشک تماس گرفته شود.

• در مواقعی که دندان دائمی در اثر ضربه بیرون افتاد، چکار باید کرد؟

دندان بیرون افتاده را پیدا کرده و سریعاً با آب سرد بشوئید (آن را نسایید و به آن مواد پاک کننده نزنید و فقط از آب استفاده کنید) توسط یک تکه گاز تمیز و یا پارچه خیس آن را گرفته و در جای خود در دهان قرار دهید و با فشار ملایمی آن را به جای خود هدایت کنید. اگر نتوانستید این عمل را انجام دهید، دندان را در داخل ظرف تمیزی محتوی آب دهان، آب، شیر و یا سرم نمکی قرار داده و یا در دهان نگهدارید و سریعاً به دندانپزشک مراجعه کنید. در صورتی که خارج از اوقات کاری مطب این اتفاق افتاد درنگ نکرده و تلفن او را پیدا کنید. هرچه شما سریع‌تر عمل کنید شانس حفظ و بقای دندان بیشتر خواهد شد.

• هنگامی که قسمتی از دندان شکسته شود چه باید کرد؟

فوراً با دندانپزشک اطفال تماس بگیرید. اگر سریع عمل کنید می‌توانید دندان را حفظ نموده و از عفونت عصب و نیاز به درمانهای دندانپزشکی سخت‌تر در آینده جلوگیری نمایید. در این مواقع دهان را با آب شستشو داده و برای جلوگیری از تورم کمپرس سرد نمایید. اگر توانستید قطعه شکسته شده را پیدا کنید و آن را با خود به مطب دندانپزشکی ببرید.

• هنگامی که ضربه محکمی به سر وارد شد و یا فک شکست، تکلیف چیست؟

در این مواقع سریعاً به اورژانس بیمارستان محل مراجعه کنید. یک ضربه به سر می‌تواند ادامه زندگی را تهدید نماید.

• در مواقعی که کودک دندان درد دارد چه باید کرد؟

با مطب دندانپزشکی تماس گرفته و یا بدون گرفتن وقت قبلی به آنجا مراجعه کنید. برای راحتی فرزندتان می‌توانید دهان را با آب شستشو داده و کمپرس سرد کنید، از گذاشتن کمپرس گرم در موضع و یا قرص‌های مسکن بر دندان متألم خودداری کنید.

• چگونه می‌توان از ایراد صدمات به دندان جلوگیری کرد؟

- به هنگام ورزش می‌توان از گاردهای لاستیکی دندانها استفاده کرد.
- برای نگهداری کودکان در اتومبیل از صندلیهای مخصوص استفاده کنید.
- مراقب کودکان از بابت سقوط، افتادن و غلتیدن بر اشیاء و نیز آسیبهای الکتریکی باشید.
- با معاینات منظم دندانپزشکی و مراقبت‌های پیشگیری کننده، فرزندتان را در مقابل دندان دردهای غافل گیر کننده، محافظت کنید.
- در انتخاب اسباب بازی موارد ایمنی را حتماً مدنظر داشته باشید.

منبع: کتاب دانستیهای بهداشت دهان و دندان